

Nekaj o meteoritih pri nas

Za meteorite vemò, da prihajajo iz vesolja na Zemljo, vendar pa njihov izvor še ni zanesljivo pojasnjen. Strokovnjaki so sicer našli razlagi za njihov nastanek, povedati pa moramo, da njihove ugotovitve niso popolnoma prepričljive. Prihajajo pač nekje iz vesolja in zaradi Zemljine privlačnosti padejo na naš planet.

O tem, kako različni so po velikosti, obliki in sestavi, ne bomo razpravljali. Bolj nas zanimajo meteoriti, ki so padli na ozemlje naše države. O teh je pisal leta 1958 geolog M. Ramović v Geološkem glasniku iz Sarajeva. V glavnem je zbral podatke in priložil tabelo, na kateri so lastnosti posameznih meteoritov. Opisuje tudi zgodbe o teh nebesnih telesih, ki jih je slišal med ljudmi. Najzanimivejša je pripovedka iz Foče. Leta 1521 je med gradnjo džamije potem, ko so že postavili stebre pri portalu, ponoči padel kamen z neba. Ljudje so bili prepričani, da je prišel z nebes kot pomoč in zato so ga vzidali v džamijo.

Svetovno znan je meteorit, ki je padel leta 1751 pri Hraščini v Hrva-

škem Zagorju. Imenujejo ga »zagrebško železo«. Na njem je upravnik dunajske tovarne porcelana A. Widmannstätter leta 1808 prvič opazil značilne oblike, ki nastanejo po delovanju solitrne kisline. Takšne slike na površini meteoritov imenujemo Widmannstätterjevi liki. Njihova oblika je odvisna od notranje zgradbe meteorita.

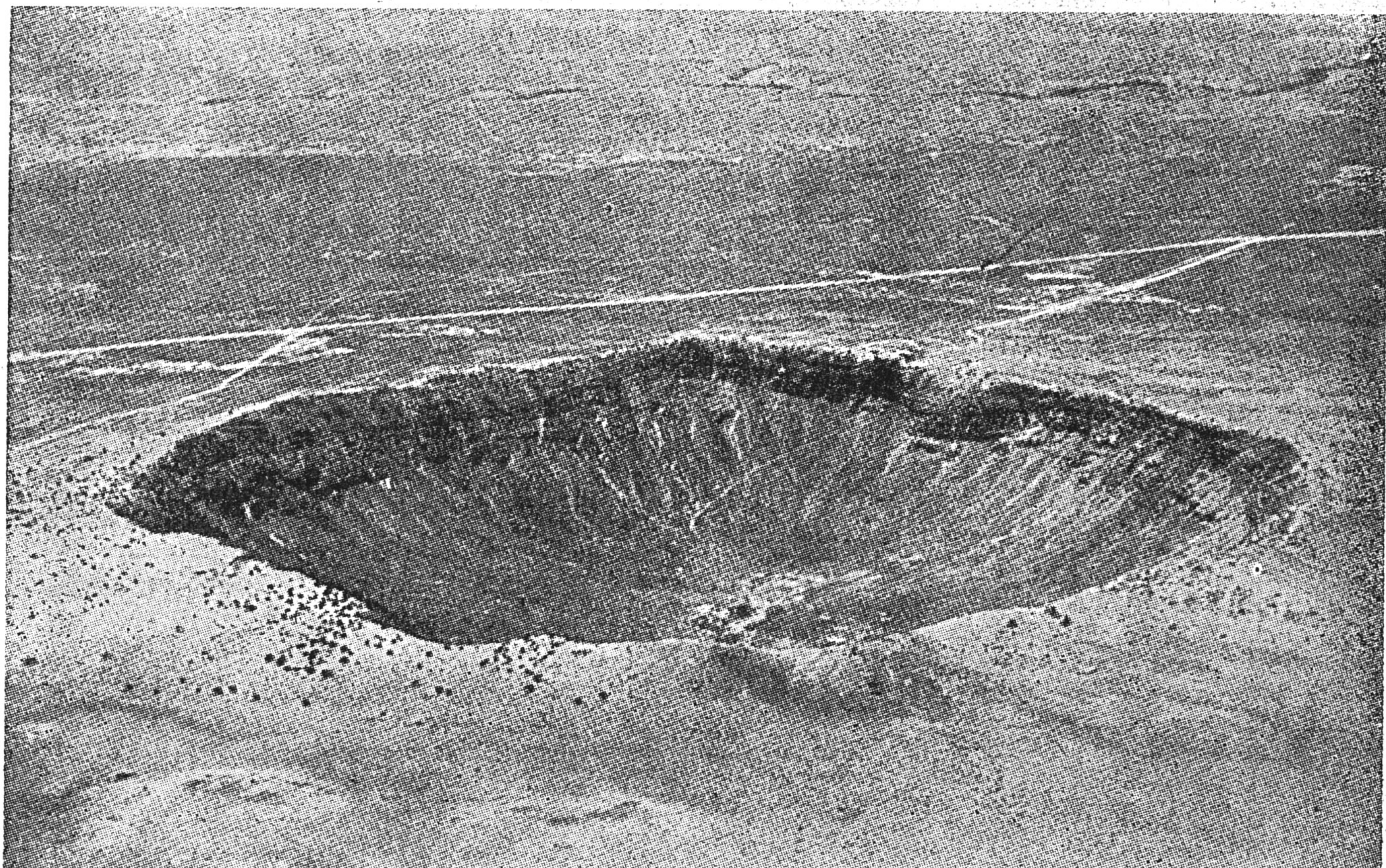
Meteorite poznamo tudi iz Slovenije. V literaturi najdemo nekaj podatkov o njih. Zelo zanimiv je članek M. Fieglja o meteoritih iz okolice Ajdovščine (Proteus, 1961). Največ govorji o treh meteoritih, od katerih je eden padel leta 1908 pod vrhom Čavna, drugi leta 1957 pri Predmeji, tretji pa leta 1868 blizu Fužin pri Ajdovščini. O nekaterih drugih meteoritih ni mogel zbrati dovolj podatkov.

Meteorita, ki sta padla v okolici Ajdovščine leta 1868 in 1908, sta še ohrajnena in jih bodo lahko še analizirali. Pri najdbah kamnov iz neba pa moramo biti previdni. Podatki ljudi navadno niso najbolj točni. Čeprav Fiegel v omenjenem članku navaja prepričljive izjave očividcev

meteorita iz leta 1868, je sumljivo dejstvo, da je njegovo nahajališče blizu Fužin. Že ime tega kraja nam pove, da so tam topili železo. Prav lahko je »meteorit« kos železa iz fužin. To vprašanje bo rešeno šele po podrobnih proučitvah.

Skoraj povsem se je izgubilo poročilo o meteoritu, ki je padel 31. marca 1908 dopoldne blizu Avč. Zanj je zvedel znani geolog Franc Seidl, takrat profesor v Gorici. Misliš je, da je priletela iz Italije topovska krogla. Pozneje so na Dunaju z analizami ugotovili, da gre za meteorit. O njem je poročal M. F. Berwerth v delih dunajske akademije znanosti (Anzeiger Akad. Wiss., letnik 45, 1908). Kmet Kolenč, ki je delal v bližini kraja, kjer je padel meteorit, je slišal v zraku eksplozijo. Meteorit se je zaril v zemljo 30 cm globoko. Težak je bil 1230 gramov.

To je le nekaj skromnih podatkov o meteoritih iz Slovenije. Prav gotovo jih je padlo še več, vendar ljudje nanje sorazmeroma hitro pozabijo, večinoma pa jih najbrž nikoli ne najdejo.

PRECEJ NEVARNEJSI KOT METEORJI SO METEORITI. SLIKA KAŽE KRATER, KI GA JE IZKOPAL METEOR V AMERIŠKI DRŽAVI ARIZONI